

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 91/2018-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. novembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojmíra Mamojku o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 213/2014 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn.

17 C 213/2014 v období po podaní dovolania proti rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25 Co 582/2015 z 28. októbra 2015 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Nové Zámky povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Nové Zámky je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 312,24 € (slovom tristodvanásť eur a dvadsaťštyri centov) na účet jeho právnej zástupkyne [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 91/2018-31 z 28. februára 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 213/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľ opisujúc priebeh celého konania v sťažnosti uviedol, že napadnuté konanie sa začalo podaním žaloby proti nemu v roku 2014 a dosiaľ nie je skončené. Dňa 11. januára 2016 podal proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 25 Co 582/2015-261 z 28. októbra 2015 prostredníctvom okresného súdu dovolanie, o ktorom rozhodne Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Súčasťou dovolania bola žiadosť sťažovateľa o odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia.

2.1 Sťažovateľ vo svojom podaní ďalej poukazuje na to, že v napadnutom konaní okresný súd rozhodoval po právoplatnosti meritórneho rozhodnutia krajského súdu o trovách konania, a to samostatným uznesením č. k. 17 C 213/2014-269 zo 4. decembra 2015. Proti uvedenému uzneseniu sťažovateľ podal odvolanie. Krajský súd po predložení veci na rozhodnutie o odvolaní vrátil spis naspäť okresnému súdu bez rozhodnutia na odstránenie väd v konaní.

2.2. Podľa tvrdenia sťažovateľa sa však spis ešte 591 dní po podaní dovolania stále nachádzal na okresnom súde.

2.3. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti upozorňuje „... na hrubé nerešpektovanie svojich zákonných práv strany sporu, keď CSP ukladá povinnosť súdu prvej inštancie bezodkladne po vykonaní potrebných úkonov postúpiť spis dovolaciemu súdu, ako aj netolerovateľné porušenie základných princípov občianskeho súdneho konania podľa čl. 2 ods. 1 (spravodlivosť a účinnosť) a čl. 2 ods. 2 (princíp legitímnych očakávaní) a čl. 3 ods. 1 Civilného sporového poriadku...

... sťažovateľ tvrdí, že postupom Okresného súdu Nové Zámky pri nepostúpení jeho dovolania dovolaciemu súdu - osobitne v prípade, že dovolanie obsahuje žiadosť o odklad vykonateľnosti rozhodnutia, mu Okresný súd Nové Zámky odňal právo na včasné prejednanie jeho veci dovolacím súdom...

... sťažovateľ v konaní namieta vznik prieťahov v období od 11.1.2016, spočívajúci v nepostúpení jeho dovolania Najvyššiemu súdu SR. Zároveň namieta, že prieťahy vytvorené Okresným súdom Nové Zámky v konaní 17C/213/2014 viedli k tomu, že Najvyšší súd nerozhodol o odklade vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia. Priamym dôsledkom postupu Okresného súdu Nové Zámky bola zmarená možnosť rozhodnutia Najvyššieho súdu o odklade vykonateľnosti rozsudku Krajského súdu v Nitre sp.zn.

25Co/582/2015, v zmysle sťažovateľom podaného dovolania. Ďalším dôsledkom absolútnej nečinnosti Okresného súdu Nové Zámky vo vzťahu k dovolaniu sťažovateľa (vrátane návrhu na odklad vykonateľnosti) bolo vydanie poverenia súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie v zmysle rozsudku KS Nitra sp. zn. 25Co/482/2015 ako exekučného titulu...

... podľa názoru sťažovateľa by konanie súdu o odklade vykonateľnosti právoplatného rozhodnutia malo prebehnúť a byť ukončené v lehotách, ktoré sú blízke lehotám v konaní o neodkladných opatreniach. Prieťahy v konaní o odklade vykonateľnosti rozhodnutia zákonite vedú k odňatiu práva na takéto (senátne) rozhodnutie, v dôsledku vykonania exekúcie - teda následku, pred ktorým žiadal sťažovateľ poskytnúť ochranu návrhom na odklad vykonateľnosti...“.

2.4 Podľa sťažovateľa bolo porušené aj jeho „... základné právo domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde - ktorým je v zmysle vyššie uvedeného Najvyšší súd SR ako súd dovolací - podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR...“ a „... zároveň ide o špecifický prípad porušenia práva podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy SR, keď zákonným sudcom rozhodujúcim o opatrení dočasného charakteru (odklad vykonateľnosti) v dovolacom konaní je sudca určený rozvrhom práce NS SR...“.

3. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým vysloví, že jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 213/2014 porušené boli a prikáže okresnému súdu bezodkladne postúpiť dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu najvyššiemu súdu ako dovolaciemu súdu na rozhodnutie o jeho dovolaní. Súčasne sa sťažovateľ v petite sťažnosti domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 2 000 € a úhrady trov konania.

4. Okresný súd na základe výzvy ústavného súdu zaujal k sťažnosti stanovisko vo vyjadrení sp. zn. Spr 1889/2017 zo 6. februára 2018, v ktorom podpredsedníčka okresného súdu uviedla: „... máme za to, že v predmetnej veci v súvislosti s podaným dovolaním žalovaného neboli zo strany súdu spôsobené prieťahy v konaní...“

... po vrátení spisu z Krajského súdu Nitra, potom, ako tunajší súd promptne uznesením 17C/213/2017-269 dňa 04.12.2015 rozhodol o trovách konania, voči ktorým žalovaný podal odvolanie, bolo povinnosťou súdu vykonať následne procesné úkony v súvislosti s týmto odvolaním a spis predložiť na Krajský súd Nitra, ktoré po rozhodnutí o dovolaní spis vrátil 30.05.2017...

... všetky úkony smerujúce k predloženiu spisu na rozhodnutie o dovolaní boli vykonané v primeranej lehote. Z týchto dôvodov sme toho názoru, že sťažovateľovi t. j. žalovanému nevznikol nárok na uplatnenú náhradu finančného zadosťučinenia...“.

5. K stanovisku okresného súdu sa sťažovateľ nevyjadril.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

7. Z obsahu súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 17 C 213/2014 ústavný súd zistil, že predmetná vec bola síce právoplatne skončená, avšak v dôsledku podania dovolania sťažovateľom proti rozsudku krajského súdu č. k. 25 Co 582/2015-261z 28. októbra 2015 bolo povinnosťou okresného súdu zabezpečiť predloženie veci dovolaciemu súdu. Priebeh napadnutého konania od podania dovolania sťažovateľom 11. januára 2016 ku dňu predloženia spisu okresným súdom na rozhodnutie o dovolaní žalovaného najvyššiemu súdu 14. marca 2018 bol takýto:

- 11. januára 2016 sťažovateľ (ako žalovaný) zaslal okresnému súdu dovolanie proti rozsudku krajského súdu z 28. októbra 2015 č. k. 25 Co 582/2015-261 mailovým podaním, ktoré tým istým dňom doručil okresnému súdu osobne s pripojením splnomocnenia na zastupovanie v dovolacom konaní,

- 12. januára 2016 sťažovateľ doručil k spisu doplnenie podaného dovolania,

- 6. apríla 2016 bol spis predložený krajskému súdu na základe úpravy konajúcej sudkyne (z 11. januára 2016, pozn.) vzhľadom na podané odvolanie sťažovateľa proti

uzneseníu okresného súdu č. k. 17 C 213/2014-269 zo 4. decembra 2015 o nároku na náhradu trov konania,

- 26. augusta 2016 bol spis krajským súdom vrátený bez rozhodnutia o odvolaní sťažovateľa na účel odstránenia nedostatku doručenia odvolania žalobcovi,

- 6. septembra 2016 bolo odvolanie žalovaného doručované žalobcovi,

- 20. októbra 2016 bol okresným súdom opätovne predložený spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní žalovaného,

- 26. apríla 2017 krajský súd rozhodol o odvolaní žalovaného uznesením č. k. 25 Co 327/2016-326, ktorým uznesenie prvostupňového súdu potvrdil,

- 30. mája 2017 krajský súd vrátil spis okresnému súdu,

- 1. júna 2017 okresný súd vykonal doručovanie uznesenia krajského súdu č. k. 25 Co 327/2016-326 stranám sporu vrátane výzvy sťažovateľovi na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie, súčasne bolo dovolanie doručované na vyjadrenie,

- 19. septembra 2017 na základe predkladacej správy z 24. augusta 2017 bol spis doručený najvyššiemu súdu na rozhodovanie o dovolaní,

- 11. januára 2018 najvyšší súd spis vrátil okresnému súdu ako predčasne predložený na účel odstránenia pochybenia pri doručovaní dovolania žalobcovi a vyjadrenia žalovanému,

- 18. januára 2018 na základe úpravy konajúcej sudkyne bolo dovolanie odoslané priamo žalobcovi s výzvou na vyjadrenie sa v lehote 10 dní,

- 14. marca 2018 okresný súd vykonal opätovné doručenie spisu najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní žalovaného.

III.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

A. K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní

9. Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a zároveň namietal porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

10. Sťažovateľ v dôvodoch sťažnosti, ako aj v sťažnostnom petite priamo uviedol, že namieta porušenie označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po podaní dovolania z 11. januára 2016 proti rozsudku krajského súdu č. k. 25 Co 582/2015-261 z 28. októbra 2015.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. V súčasnosti od 1. júla 2016 táto povinnosť vychádza zo základných princípov a ustanovení zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), keď v zmysle čl. 17 CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania. Na druhej strane Civilný sporový poriadok kladie oveľa väčšie nároky a požiadavky aj na strany sporu a ich nesplnenie sankcionuje stratou sporu (napr. čl. 8, § 132, § 150, § 151, § 153 a § 154 a ďalšie).

15. Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

17. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že z pohľadu posúdenia priet'ahov v danom štádiu napadnutého konania je toto kritérium bezvýznamné, pretože predmetom posudzovania je vyhodnotenie postupu okresného súdu až po podaní dovolania (11. januára 2016, pozn.) proti rozsudku krajského súdu č. k. 25 Co 582/2015-261 z 28. októbra 2015 do 14. marca 2018, keď bol spis okresného súdu predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní.

18. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov, bolo správanie s'ťažovateľa vo vymedzenom štádiu napadnutého konania. Zo spisu okresného súdu týkajúceho sa napadnutého konania ústavný súd zistil, že s'ťažovateľ 11. januára 2016 predložil okresnému súdu dovolanie, ktoré následne 12. januára 2016 doplnil. Ústavný súd nevzhladol žiadnu okolnost', ktorá by nasvedčovala tomu, že sa s'ťažovateľ svojim správaním podieľal na vzniku priet'ahov v napadnutom konaní. Naopak, s'ťažovateľ vystupoval ako strana sporu aktívne, priebežne sa informoval, v akom stave sa nachádza postúpenie spisu na rozhodnutie o jeho dovolaní, či už telefonicky, ako aj osobným nahliadnutím do spisu. Okresnému súdu s'ťažovateľ adresoval žiadosť o postúpenie spisu 30. septembra 2016, na ktorú do dnešného dňa nedostal odpoveď.

19. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu s'ťažovateľmi označených práv, bol postup okresného súdu vo vymedzenom štádiu napadnutého konania.

20. Ako už bolo konštatované, ústavný súd, vychádzajúc z obsahu s'ťažnosti, posudzoval napadnuté konanie z hľadiska možnosti porušenia označených práv len v časti od podania dovolania (t. j. od 11. januára 2016, pozn.).

21. Podľa § 437 CSP v spojení s § 470 ods. 1 CSP po uplynutí lehôt podľa § 436 ods. 3 (doručenie dovolania protistrane na vyjadrenie sa v súdom určenej lehote, pozn.), predloží súd prvej inštancie bezodkladne vec dovolaciemu súdu na rozhodnutie o dovolaní.

22. Ústavný súd je toho názoru, že už samotná skutočnosť, že okresný súd dovolanie podané sťažovateľom 11. januára 2016 proti rozsudku krajského súdu č. k. 25 Co 582/2015-261 z 28. októbra 2015 predložil na rozhodnutie najvyššiemu súdu najskôr predčasne 19. októbra 2017 a následne 14. marca 2018, t. j. po viac ako dvoch rokoch od jeho doručenia, signalizuje, že došlo k porušeniu v sťažnosti označených práv sťažovateľa a podľa názoru ústavného súdu nebola splnená zákonodarcom vyjadrená požiadavka bezodkladnosti. Postup okresného súdu nemôže ospravedlniť ani skutočnosť, že bolo potrebné, aby krajský súd rozhodol o odvolaní sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu o náhrade trov konania, keďže vzhľadom na návrh sťažovateľa na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia bolo povinnosťou okresného súdu po podaní dovolania postupovať podľa § 241 ods. 4 OSP, resp. § 436 CSP. Úkony smerujúce k predloženiu veci na rozhodnutie najvyššiemu súdu bolo možné vykonať paralelne s úkonmi smerujúcimi k jej predloženiu krajskému súdu, a nie napr. vyzývať sťažovateľa na zaplatenie poplatku za dovolanie a doručovať dovolanie protistrane až v júni 2017. Nie je možné akceptovať ani nesústreďené úkony súdu pri doručovaní opravných prostriedkov žalobcovi a ich predčasné a tým aj zbytočné predkladanie nadriadeným súdom, či už krajskému súdu alebo najvyššiemu súdu.

23. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd od podania dovolania sťažovateľa postupoval vo veci nesústreďene, neefektívne a neekonomicky, čím spôsobil zbytočné prietahy v konaní, a tým aj porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

B. K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní

24. Sťažovateľ v sťažnosti namietal aj porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré však bližšie neodôvodnil, resp. odôvodnil iba tým,

že bolo porušené jeho základné právo domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde – t. j. na najvyššom súde ako súde dovolacom.

25. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

26. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

27. Ústavný súd ďalej konštatuje, že nečinnosť orgánu verejnej moci v konaní (v danom prípade okresného súdu), ktorá viedla k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sama osebe neznamená aj porušenie jej práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Na to, aby nečinnosť všeobecného súdu mala za následok porušenie práva na súdnu ochranu, musí dosiahnuť takú intenzitu, ktorá by v konečnom dôsledku znamenala odmietnutie reálneho prístupu k súdu, resp. k jeho rozhodnutiu v zmysle porušenia zákazu *denegatio iustitiae*, teda musí ísť o dlhotrvajúcu a súvislú nečinnosť, ktorá v čase podania sťažnosti ústavnému súdu pretrváva.

28. Po preskúmaní súvisiaceho súdneho spisu a postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd dospel k záveru, že k porušeniu práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nedošlo. Napriek skutočnosti, že okresný súd spôsobil v sťažovateľom napadnutom konaní zbytočné prietahy, čím porušil jeho právo zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy (ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu), intenzita zbytočných prietáhov nedosiahla taký stupeň, ktorý by odôvodňoval záver o porušení jej

práva na súdnu ochranu v posudzovanom konaní, a preto ústavný súd v tejto časti sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní

29. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal aj porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy dôvodiac tým, že o jeho dovolaní a v rámci toho aj o návrhu na odklad vykonateľnosti rozhodnutia rozhodnuté dodnes nebolo, čím sa dodnes nedomohol práva na rozhodnutie o jeho veci (mimoriadnom opravnom prostriedku) zákonným sudcom v primeranej lehote.

30. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

31. Základné právo na zákonného sudcu garantované čl. 48 ods. 1 ústavy predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Označené základné právo je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolaní podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom, tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber súdov a sudcov „*ad hoc*“ (m. m. I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07). Rozhodovanie veci zákonným sudcom (aj súdom) je tak základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu.

32. Za zákonného sudcu treba považovať sudcu, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady na výkon tejto funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, jeho funkcia nezanikla a bol určený v súlade s rozvrhom práce súdu (napr. I. ÚS 239/04, II. ÚS 417/06, III. ÚS 285/2010).

33. Prvoradým účelom základného práva na zákonného sudcu vyplývajúceho z čl. 48 ods. 1 ústavy je zabrániť tomu, aby súd, ktorý má konkrétnu vec prerokovať a rozhodnúť, bol obsadený spôsobom, ktorý by sa dal označiť za svojvoľný alebo za účelový (II. ÚS 893/2014). Podľa názoru ústavného súdu ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte (napr. IV. ÚS 116/2011).

34. K porušeniu práva na zákonného sudcu dôjde, ak bude určený buď v rozpore s rozvrhom práce alebo síce v súlade s ním, ale na základe takého jeho ustanovenia (pravidla), ktoré odporuje zákonu (I. ÚS 581/2017, II. ÚS 16/2011). Z obsahu sťažnosti sťažovateľa nie je dostatočne zrejmé, v čom vidí porušenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy, preto námietku sťažovateľa vo vzťahu k porušeniu uvedeného základného práva ústavný súd považuje za súčasť argumentácie sťažovateľa. Podľa názoru ústavného súdu nemohlo dôjsť a ani nedošlo k porušeniu sťažovateľom označeného základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, a preto v tejto časti sťažnosti nevyhovelo (bod 4 výroku nálezu).

IV.

35. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

36. Sťažovateľ v petite svoje sťažnosti žiadal, aby ústavný súd nálezom rozhodol tak, že „... prikáže okresnému súdu Nové Zámky bezodkladne postúpiť dovolanie sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu Nitra sp.zn. 25Co/582/2015-261 z 28.10.2015 Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako dovolaciemu súdu, na rozhodnutie o jeho dovolaní zo dňa 11.1.2016...“.

37. Ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v období po podaní dovolania proti uzneseniu krajského súdu č. k. 25 Co 582/2015-261 z 28. októbra 2015 porušené boli. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že po prijatí sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde (uznesenie č. k. III. ÚS 91/2018-31 z 28. februára 2018, pozn.), bol spis 14. marca 2018 okresným súdom postúpený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní sťažovateľa, čím okresný súd zatiaľ urobil úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia dovolacieho súdu vo svojej veci nachádza.

38. Vzhľadom na to, že v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa, ako aj na exaktné vymedzenie predmetu a samotného petitu sťažnosti (postúpenie spisu dovolaciemu súdu na rozhodnutie o dovolaní sťažovateľa) ústavný súd už nepovažoval za nutné prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov.

V.

39. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho označené práva boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

40. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha aj priznania finančného zadosťučinenia, pričom v jej texte v kapitole IV na s. 7 uvádza sumu 3 000 € a v sťažnostnom petite na s. 9 sumu 2 000 €, ktorého primeranosť odôvodňuje pocitmi nevyožiteľnosti svojho práva na prístup k súdu.

41. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské

práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

42. Ústavný súd súc viazaný petitom s'ťažnosti (§ 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde) pri rozhodovaní o priznaní finančného zadost'učinenia a jeho výške vzal do úvahy skutočnosť, že okresný súd postupoval neefektívne a nesprávne vo viacerých častiach napadnutého konania. K pochybeniu došlo pri predložení spisu krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní s'ťažovateľa proti uzneseniu č. k. 17 C 213/2014-269 zo 4. decembra 2015 o trovách konania, a to tým, že nebolo vykázané doručenie odvolania žalovaného druhej strane sporu spolu s výzvou na vyjadrenie sa k odvolaniu. Z uvedeného dôvodu krajský súd vrátil spis bez rozhodnutia o odvolaní 26. augusta 2018 okresnému súdu na účel odstránenia zisteného nedostatku.

43. Ďalšie pochybenie okresného súdu nastalo pri postúpení spisu na rozhodnutie o dovolaní s'ťažovateľa, ktorý bol zo strany okresného súdu na najvyššom súde prvýkrát doručený 19. septembra 2017. Z listu najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 164/2017 z 22. novembra 2017 doručeného okresnému súdu 11. januára 2018 jednoznačne vyplýva, že najvyšší súd vrátil okresnému súdu spis ako predčasne predložený z dôvodov väd pri doručení dovolania žalobcovi, ako aj z dôvodov pochybností, že vyjadrenie žalobcu k podanému dovolaniu je vyhotovené a podpísané oprávnenou osobou, na základe platného splnomocnenia. Oba prípady nesprávneho a neefektívneho postupu okresného súdu možno posúdiť ako skutočnosti, ktoré viedli k vzniku zbytočných pried'ahov v relevantnej časti napadnutého konania.

44. Ústavný súd pri rozhodovaní o výške finančného zadost'učinenia prihliadol aj na to, že s'ťažovateľom podané dovolanie v sebe obsahovalo návrh na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia. Dovolací súd mohol podľa § 243 OSP účinného do 30. júna 2016 aj bez návrhu odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, od 1. júla 2016 tak môže podľa § 444 CSP urobiť na návrh, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Odloženie vykonateľnosti je dočasným, preventívnym a predbežným procesným úkonom súdu, ktorým súd dočasne suspenduje jeden z účinkov súdneho rozhodnutia a poskytuje tak

ochranu dovolateľovi pred nepriaznivými účinkami rozhodnutia odvolacieho súdu napadnutého dovolaním. Odloženie vykonateľnosti však narúša záväznosť právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu a nám založené právne istoty a preto dovolací súd musí vždy zvážiť, či je skutočne potrebné využiť toto jeho oprávnenie. Je potrebné zdôrazniť, že dovolací súd nariadi odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia iba v prípadoch, keď predpokladá jeho zrušenie a takýto odklad nariaďuje preto, aby zabránil jeho realizácii, a tým aj prípadným komplikáciám vzniknutým zrealizovaním napadnutého rozhodnutia.

45. V prípade sťažovateľa, prihliadajúc na jeho námietky obsiahnuté v sťažnosti týkajúce sa oneskoreného postúpenia spisu okresným súdom na rozhodnutie o jeho dovolaní (ktorého priamym dôsledkom bolo reálne uskutočnenie výkonu dovolaním napadnutého rozhodnutia, pozn.), neprináleží ústavnému súdu posudzovať prípustnosť dovolacích dôvodov, resp. akokoľvek prezumovať prípadný úspech sťažovateľa v konaní o dovolaní a návrhu na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia.

46. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 17 C 213/2014, pokiaľ ide o obdobie po podaní dovolania proti rozsudku krajského súdu č. k. 25 Co 582/2015-261 z 28. októbra 2015, berúc do úvahy predovšetkým skutočnosť, že dovolanie sťažovateľa doručené okresnému súdu 11. januára 2016 bolo opätovne predložené na rozhodnutie najvyššiemu súdu až 14. marca 2018, ústavný súd v súhrne všetkých už uvedených skutočností považoval sumu 2 000 € požadovanú sťažovateľom v petite jeho sťažnosti za primeranú, a preto túto sumu priznal sťažovateľovi ako primerané finančné zadost'učinenie v zmysle § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku nálezu).

VI.

47. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

48. Ústavný súd v súlade s citovaným zákonným ustanovením napokon rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konaní o jeho sťažnosti. Pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2016, ktorá bola 884 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2017. Advokátka vykonala 2 úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania a podanie sťažnosti. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2016 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 147,33€. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 8,84 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 156,17 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2017. Odmena advokátke za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom (za 2 úkony právnych služieb) predstavuje celkovú sumu 312,24 € (bod 3 výroku nálezu).

49. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

50. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2018